

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vrača, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natiane enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede opoldne.

Štev. 38.

V Mariboru, dne 19. septembra 1901.

Tečaj XXXV.

„Slov. Gospodar“ pred porotniki.

(Poročilo o sodnijski obravnavi dne 12. t. m. v Mariboru.)

Sodniki in obtožba.

Predsedoval je obravnavi deželnosodni svetnik Morocutti, prisedovala sta dež. svetnik Martinak in dež. tajnik Kermek, zapisnikar je bil avskultant Mihalič, tožil je državni pravdnik dr. Nemanič, obtožen je bil g. A. Korošec, zagovarjal je g. dr. Fr. Rosina.

Porotniki, ki sosodili, so bili: Johann Kossár, hišni posestnik v Mariboru, Franz Kothbauer, ključavničar v Mariboru, Fr. Lorber, posestnik v Partinju, Matija Ornik, strojevodja pri Blanketu v Ptuj, Johann Kramberger, posestnik v Kaniži pri Ptuj, Emerich Müller, krojač v Mariboru, Adolf Fritz, posestnik v Mariboru, Josip Barth, čevljar na Muti, Johann Wresnik, tesar na Bregu pri Ptuj, Ivan Gert, župan v Framu, Rihard Sons, gostilničar v Breznem, Johann Kasper, knjigovodja v Ptuj.

Pod obtožbo so stali naslednji članki «Slovenskega Gospodarja»:

Nemškutarska zlobnost. Govori se, da je Gregorečvo hišo z gospodarskimi poslopji pri Ptuj zažgala hudobna roka iz nasprotnega narodnega tabora. Zalostni pojavi v narodnostnem boju. Preiskava bo pokazala, ali je ta grozna vest resnična.

Slovinci ptujske okolice! Politični nasprotniki našega katoliškega slovenskega naroda so naslednji ptujski trgovci: tiskarna Blanke, brata Slavič, tapetar Stelcer, zlatar I. Gspaltl, trgovec Kolenc, trgovec S. Fridrih, žagar Ružička, urar K. Akerman, trgovec V. Šulfink. Slovenci, zapomnite si ta imena!

„Štajerca“ v Ptuj je začel izhajati. Mi smo dobili že veliko dopisov radi njega, ki svariijo ljudstvo pred njim. Mislim, da je naše slovensko ljudstvo pač

toliko pametno, da se ne bo vjelo v zanjke nemških in nemškutarskih trgovcev. Najboljše sredstvo zoper „Štajerca“ pa je, da nam rodoljubi naznanjajo one trgovce, ki širijo tega umazanca med ljudstvo, zajedno pa tudi slovenskega trgovca-konkurenta. Mi bomo potem širitelje tega tiskanega nemškutarja javno naznanjali, zajedno pa priporočali slovenske trgovce.

Zadnji dve notici sta bili zaplenjeni. V obtožbi se je navedena med razlogi cela vrsta «Gospodarjevih» člankov, proti katerim sta ugovarjala obtoženec in zagovornik, naj se ne preberejo, ker niso z obtoženimi članki in obtožencem v nobeni zvezi. Obtožba trdi, da se je s temi članki vznemirjala javna varnost ter se vzbujalo druge k sovražnostim proti posameznim vrstam državljanške družbe v smislu § 308 in 302 kaz. zak. in § 28. tiskovnega zakona.

Obtoženec se zagovarja.

Obtoženec g. Korošec pripozna, da je pisal pod obtožbo stoječe članke, a se zagovarja v slovenskem jeziku:

Kar se prvega članka zaradi ognja tiče, sem govorico izvedel v tiskarni od nekega somišljenika ravno isti dan, ko je številka „Gospodarja“ izšla. Oni dve notici zaradi ptujskih trgovcev sem napisal istotako neposredno pred zaključkom redakcije. Glede prve notice imam omeniti, da se mi je govorica zdela utemeljena, 1. ker sem vedel, da je splošno razširjena v ptujski okolici in ker sem jo izvedel od treznomisleče osebe; 2. ker sem mislil: Ali je užgal Slovenec, ali nemškutar. Da bi Slovenec, se mi je zdelo nemogoče, da pa je storil kaj takega nemškutar, se mi je zdelo verjetneje, ker se je zgodilo neposredno pred jedno eminentno slovensko veselico. Da bi lahko zažgal tudi kak oseben nasprotnik, tega nisem v trenutku — mislil. 3. Sem slišal, da je prosil Gregorec tudi s tem izgovorom podpore pri Slovencih.

Kar se tiče onih dveh notic o ptujskih trgovcih, izjavljam, da sem jih pisal pod neposrednim utisom, ki

so ga napravile na me prve številke „Štajerca“. Vedel sem, da izdaja takega lista pomeni nov boj za Spodnji Štajer, kjer se imajo Slovenci še vedno boriti z nemškutarji. Vedel sem, in to je tudi istina, da so nekateri ptujski trgovci stopili na čelo tega novega bojevanja proti težnjam slovenske narodnosti, za to sem imenoval tudi trgovce ter povedal tudi čitateljem, naj si njih imena zapomnijo. Zajedno pa sem vedel, da bo novi list, ker so ga ustanovili nemški in takozvani nemškutarski trgovci, da bo jih podpiral politično in gospodarsko. Zato sem se obrnil do čitateljstva, naj nam imenujejo slovenske konkurente, da bo „Slov. Gosp.“ te trgovce lahko podpiral. Samoumevno je, da sem prosil, naj nam tudi imenujejo nemške trgovce, namreč da jih nadzorujemo, potem pa tudi, da jih ovadimo, ako kolportirajo brez dovoljenja od oblasti, kar se res tudi dogaja.

Glede prve notice o ognju se ne čutim krivega zaradi tega ne, ker govorice, ki se mi je zdela utemeljena, nisem hotel širiti, ampak širitev zabraniti. Za to sem zapisal: Preiskava bo pokazala, ali je ta grozna vest resnična ali ne. S tem sem hotel reči: Čakajte, ne sodite, dokler sodišče ne izreče svojega mnenja.

Glede drugih dveh notic se ne čutim krivega zaradi tega ne, ker ne vidim v njih nič kaznjivega. Imenovati naše politične nasprotnike, priporočati slovenske trgovce, ter nadzorovati nemške in nemškutarske trgovce, to je po mojem prepričanju popolnoma dovoljeno. Tako delajo listi cele Avstrije, in jaz imam ravno isti pravni čut, da se kaj takega sme storiti.

Odlčno pa ugovarjam, in prosim, da se to zabeleži, da bi stali v kakih zvezi z mojimi noticami, oni članki, ki jih navaja državni pravdnik v razlogih. Oni imajo celo druge vzroke, so posledice celo drugih dejanj. Z njimi nimam jaz ničesar opraviti.

Priče nastopijo.

Priča Ivan Gregorec pove, da ne ve nič gotovega radi ognja, ker je bil takrat preveč zmešan.

Zagovornik dr. Rosina: Ali ste vi opazili kako vznemirjenost ali razburjenost, ko je „Gospodar“ prinesel ono notico o ognju.

Listek.

Varuj se pijančevanja!

«Bog daj srečo!» Tako sta pozdravila dva popotnika ženjice, ki so blizo ceste žele lepo, zlato pšenico. «Bog daj!» — glasil se je odgovor. Ko sta se pa omenjena popotnika nekoliko oddaljila, reče starejši mlajšemu kazoč na velika poslopja, ki so v sredi lepih njiv stala: «Tukaj je bilo nekdanje bogastvo, blagoslov in zadovoljnost doma; tukaj so še pred 30 leti prebivali pošteni, narodni in radodarni ljudje. Večkrat sem bil pri njih, kako veselo je bilo tukaj; ni bilo slišati preprirov, ne kletve. Vsaki večer so vsi skupaj, gospodar, gospodinja, otroci in družina Boga molili in se mu za vse zahvaljevali. Zdaj je pa vse v rokah ptujcev in naših nasprotnikov.»

«Kaj pa je bil vzrok, da se je v tako kratkih letih vse spremenilo?» vpraša mlajši.

«Nezmernost, pijančevanje je vse to naredilo! Stariši predzadnje gospodinjje», nadaljuje starejši, «so bili prav pridni in pošteni ljudje. Imeli so edino hčerko, in ta se je omožila z nekim mladeničem, ki je vso to nesrečo zakrivil. Bil je namreč velik pijanec, česar ti pridni ljudje prej niso vedeli. Prinesel je sicer s seboj precej denarja, ker je

bil sin premožnih starišev — pa v nekaj letih se je vse razkadilo.

Uboga Barbika, tako je bilo namreč ime mladi gospodinjji; poznal sem jo dobro; bila je pohlevna, pridna in potrpežljiva. Oh! kaj je ona vse s svojim nesrečnim možem pretrpela!

Kmalu po poroki je začel mladi gospodar zapravljati. Odišel je pogosto in ga ni bilo domov po več dni. Pustil je družino, celo gospodarstvo in je po gostilnah popival. Da, zgodilo se je večkrat, da je peljal na sejem v bližnje mesto poln voz zrnja — domu pa je prišel bolen, brez denarja, s praznim vozom in z bolnimi konji, ker jih je puščal v največjem mrazu in lačne po več ur zmrzavati pred kakšno krčmo. Moreš si torej misliti, kaj je uboga sirota trpela! Za vse je morala sama skrbeti, še za moža, posebno, kadar je bil pijan, da se mu kaj hudega ne zgodi. Pa vse je potrpežljivo prenašala, le ljubemu Bogu in Mariji je svoje stiske in težave tožila. Kajti bilo jo je pogosto videti v cerkvi, kako kleči pred podobo presvetege Srca Jezusovega in Marijinega pomoči in tolažbe proseč. Pri vsem tem pa svojih otročičev ni pozabila. Večkrat sem jo videl z otroci skupaj moliti in k dobremu jih opominjati. Posebno pa enkrat — tega nikdar ne pozabim.

Nekega dne je zopet s svojo majhno hčerko molila in jo opominjala, da naj bo pridna, ako hoče priti v sveta nebesa. Hčerka ji je odgovorila: «Ljuba mamica, kako rada bi prišla v sveta nebesa, ako boste tudi vi tja prišli, oh! to bom potem srečna in vesela!» Naenkrat pa se deklica prestraši in zopet tiho reče: «Draga mati, oče pa ne smejo priti v sv. nebesa.» Žalostne besede iz ust nedolžnega otročiča! Nesrečni oče je sam iztrgal ljubezen do sebe iz srca tega otroka. Videla ga je namreč pogosto pijanega, razsajati, kleti ter mater brez vsakega vzroka tepsti, in za to se je očeta bala — ni ga ljubila.

Svoji ženi se je moral tudi zahvaliti nesrečni gospodar, da vkljub svoji zapravljivosti in nemarnosti, vendar ni popolnoma propalo njegovo gospodarstvo.

Drugače pa je bilo, ko je blaga gospodinja umrla. Vedni napor in vedna žalost sta njeno zdravje podkopala in v najboljši dobi v grob spravila. Ko je na smrtni postelji ležala, spoznal je sicer tudi njen mož, da je največ kriv njene bolezni — zbudila se mu je tudi vest — pa le za kratek čas.

Še ni sem videl tako blage žene umirati. Nekaj dni pred smrtjo se je dala prevideti. Ko je videla, da ne bo dolgo več živela, poklicala je k sebi moža in otroke. Imela je namreč tri otročiče. Najprej blagoslovi otroke.

Priča: Ne, Slovenci in Nemci so sedaj kakor prej zahajali k meni.

Priča Josip Ornik iz Ptuj: Meni so kar drugo jutro po ognju pripovedovali policaji, in ti so to zvedeli od ljudi z dežele, da je razširjena govornica, da so Nemci pri Gregorecu vžgali. Priča se pritožuje, da se g. Korošec nič ni poboljšal, ker je pred 8 ali 10 dnevi v Hajdini zopet »šuntal« proti Ptujčanom.

Obtoženec skoči kvišku in ugovarja. Gospod predsednik Morocutti k priči: Ostanite pri stvari!

Gosp. zagovornik dr. Rosina: Gospod Ornik, pridržujem si pravico, vas sodnijsko zasledovati, ker ste obtoženca razžalili na časti.

Priča nadalje izpove, da so »Štajerca« v istini ustanovili Ptujski trgovci. Ornik ima dovoljenje širiti »Štajerca«. On ga ne bere redno, a včasih si ga da prebrati.

Priča c. kr. stražmojster Rutnik izpove, da je takoj na licu mesta izvedel govornico, da so Nemci vžgali in je tako tudi uradno poročal. Pozneje ni našel razlogov za tako govornico.

Priča Ivan Visenjak s Sloma izpove o razmerju med Slovenci in Nemci:

Nemci so pridni, saj se dobro zastopimo. Le tisti »Gospodar« šunta, šunta na šunta enega proti ovari! Obtoženec g. Korošec: Kje ste brali tisti dve notici o ptujskih trgovcih, ko pa je bil tisti »Gospodar« zaplenjen?

Priča: Pri sosedih sem ga doba. Obtoženec: Ali ga je sosed dobil pod zavitkom? Priča ne ve na to odgovoriti.

Priča Franc Babosek izpove, da ne čita »Gospodarja«. G. predsednik mu prečita zadnji dve pod obtožbo stoječi notici ter vpraša, ali bi mogli sovražnost vzbuditi med mestom in deželo: Priča to potrди, a izpove, da še dosedaj ni bilo tako daleč prišlo.

Priča Martin Musek iz Brega pri Ptuj ne izpove nič posebnega.

Priča A. v. g. Janša se skrajno brani kaj izpovedati, nazadnje pa le izpove, kdo da je pisal omenjene notice.

Potem se še prečitajo nekatere uradne listine o ognju, izpovedi mnogoterih prič ter cela vrsta člankov iz »Gospodarja«. G. zagovornik dr. Rosina protestira, da državni pravdnik spravlja tudi te članke v zvezo z onimi, ki stoje pod obtožbo. G. zagovornik dr. Rosina predlaga, 1. naj se zaslišijo tudi slovenski župani iz ptujске okolice in ne samo možje iz nasprotnega političnega tabora, 2. naj se prečitajo vse številke »Štajerca«, v katerih se polemizuje s »Slov. Gospodarjem« in iz katerih se bo videlo, da »Gospodar« le napade odbija in Slovence brani.

Objame vsakega. S slabostnim in tresočim glasom jih opominja naj ostanejo vedno pridni in pobožni, naj očeta spoštujejo in tudi nje naj ne pozabijo. Potem vsa solzna prime za roko svojega moža, milo ga pogleda in reče tiho: »Vse ti odpustim — le za to te prosim, zapusti nesrečno pijančevanje — usmili se svoje duše — in teh-le ubogih sirotic, najnih otročičev — bodi jim dober oče!« — Moči jo zapustijo — in čez nekaj trenutkov umrje. Velika množica ljudi njo je spremljala na pokopališče, kajti vsak, kdor jo je poznal, vsak je imel ž njo usmiljenje. Vsi so ji želeli po tem trupalnem življenju nebeško, večno slavo. Tudi njen mož je takrat jokal — mogoče tudi obžaloval svoje nesrečno življenje in poboljšanje obetal — pa držal ga ni. Nekaj tednov po pogrebu je zopet začel pijančevati. Niso ga ganili otroci, ki so se vsi potrti in objokani žalovali za dobro in skrbno materjo.

Po treh letih so mu gospodarstvo prodali. Ubogi otroci so sli med tuje ljudi; njemu pa je ostalo le nekaj malo denarja in še tega je kmalu po grlu pognal. Ko ni imel ničesar več, je okoli postopal kakor zgubljena ovca. Delati ni bil navajen in tudi ni hotel. Vse se ga je torej ogibalo in balo. Še njegovi vinski bratci, s katerimi je prej toliko denarja zapravil — ga zdaj niso hoteli več

Sodni dvor je odklonil te predloge, na kar prijavi gosp. dr. Rosina takoj ničnost. Potem so se predložila tri vprašanja gospodom porotnikom: 1. Ali je obtoženec s prvo notico razširil krivo, za javno varnost vznemirjujočo vest brez povoljnih vzrokov, da bi bila govornica resnična, 2. ali je z drugo notico in 3. ali je s tretjo notico vspodbujal druge k sovražnostim proti posameznim vrstam človeške družbe.

Govor državnega pravdnika.

Državni pravdnik dr. Nemanič je govoril skrajno nenavadno pobožno. Navajal je celo sveto pismo. Ko je mislil potem vse lepe nauke naobrtni na duhovnika Korošca, skoči obtoženec kvišku, da bi ugovarjal, ker stoji pred sodiščem ne kot duhovnik, ampak kot časnikar. Državni pravdnik obstane v svojem govoru ter prosi g. predsednika pomoči. Na to se je trudil dokazati, da je obtoženec kriv ter prosil porotnike, naj ga obsodijo. Njegov govor je bil sicer jako glasen, a prepričal ni nikogar.

Govor g. dr. Rosine.

Zagovornik obtoženca g. dr. Rosina je govoril mirno, stvarno in prepričevalno. Mi podajamo v naslednjem glavne poteze govora:

Mirno in trezno!

Visoki sodni zbor! Velečeni gospodje porotniki! Proces, ki se danes vrši v tej dvorani, je političen proces. Tako ga imenujejo juristi, tako ga imenujejo tudi časnikarji, ki so danes tukaj zastopani. Političen je list, politik je obtoženec, politiki so bili mej pričami in politiki so možje iz ljudstva, ki sede danes tukaj kot sodniki. Ta proces je slika, vzeta iz sedanjega našega političnega življenja na Spodnjem Štajerskem. O političnih rečeh pa je treba mirno in trezno soditi. Za to jaz tudi ne bom nastopil s tistim govorniškim ognjem, kakor drž. pravdnik. Mirno in resno hočem, gospodje porotniki, dokazati, da obtoženec ni kriv prestopka, katerega ga dolžijo, da se pri njem ne more uporabljati niti § 308 niti § 302k. z.

Dolga obtožba.

Slovit Francoz je izrekel nekoč krilate besede: Dajte mi tri besede kakega človeka, in jaz vam ga spravim na zatožno klop! Istinito, samo tri nedolžne notice so zadostovale in državni pravdnik je skoval iz njih obtožbo, obsegajočo celih 23 strani. In vendar je znano, da so kratke obtožbe najboljše obtožbe. Toda uresničila se je zopet prislovica: Kjer manjkajo pojmi, tam pridejo o pravem času besede na pomoč. Kjer zmanjkajo državnemu pravdniku razlogi, pridejo o pravem času nejasne besede na pomoč.

Nevarnosti za javno varnost ni bilo.

Kar se najprej tiče prestopka po § 308 (glej prvo notico!), ga gotovo moj obtoženec istega ni zakrivil, ker njegovo dejanje nima omenjene lastnosti, kakoršno zahteva § 308. Ta § ne obsoja vsake neljube govornice, ampak samo tako, ki je »za javno varnost vznemirjujoča.« In sedaj poglejte na stran II obtožbe, te besede je državni pravdnik izpustil. Kaj je javna varnost? Da je moje premoženje in moje

spoznati. Lansko leto pa je nesrečnež žalostno umrl. Napil se je namreč strupenega žganja — in našli so ga v jarku mrtvega.

Le malo ljudi ga je spremljalo, ko so ga nesli na pokopališče. Ako je pa kdo vprašal, koga so ta dan pokopali, odgovarjali so nam: »Danes so pokopali Franceta K. znanega, nesrečnega vinskega bratca.«

Bog se usmili njegove duše in nas podpiraj, da se varujemo pijančevanja!

Ivan Toman.

Smešničar.

Mož reče svoji ženi, pri kosilu rezaje meso: »Danes si pa prinesla jako slabo meso; tako nezanosno smrdi. — Žena: »Oho, že vem! Mesar mi ga je v »Štajerca« zavil!«

Hlapec: »Prosim lepo, gospod, popoldne dopusta; moj prijatelj Jože je umrl in bi šel rad k pogrebu.« — Gospodar: »Ne bo slo, ker je precej dosti opravila.« — Hlapec: »Za Boga milega, enkrat v letu bi mi pa vendar privoščili kako veselje.«

zdravje varno. Da je govornica kaznjiva, mora biti taka, da se prizadeti po pravici bojé za svoje imetje in zdravje, ali da govornica celo navadno, Ptujčani bi se morali bati, da bi jih kdo naklestil, ako pridejo iz mesta, ali pa da bi jim lastnino poškodoval. Kaj takega pa ni bilo pričakovati? Tega ni trdila nobena priča! Priča Gregorec je celo rekel, da so hodili Nemci k njemu prej kakor slej. Notica torej ni imela nobene posledice. Javna varnost ni bila vznemirjena. Zadnji odstavek: Preiskava bo pokazala, ali je ta grozna vest resnična ali ne, vzela je notici vsak vznemirjajoči namen. Če je pameten človek to notico čital, lahko je ostal miren, ter si mislil: Saj bomo videli, koliko resnice je na celi stvari. Gospodje porotniki! Vi vidite, da prvega vprašanja ne morete potrditi. Posebno še ga ne morete zaradi tega ne, ker današnji obtoženec govornice tudi ni raznesel. Govornica je šla od ust do ust, tako da jo je župan Ornik že drugi dan izvedel po policajih, torej že ob času, ko današnji obtoženec še o njej ni imel ne duha ne sluha.

Sovražnosti in bojkot.

Sedaj pridem do II. in III. vprašanja in do § 302, katerega je hudoben poslanec imenoval kaučukparagraf (raztegljiv paragraf.) Da se urednik spravi pod obtožbo — to kaže cela novejša zgodovina v našem javnem življenju, — se vzame § 302, kajti njegove besede se dajo raztezati kot kavčuk. V ta paragraf se da vse stlačiti, ali je prav ali ne. Razlaganje tega § se ne more obračati na naš slučaj iz dveh vzrokov. Prvi komu se je hujakalo, (da se poslužujem tega neprijetnega izraza)? Samo proti posameznim ptujskim trgovcem, in ne proti celemu njihovemu stanu. Hickl in drugi v »Slov. Gosp.« niti navedeni niso. In med navedenimi niso sami trgovci, ampak tudi urar, žagar, tapetar — in to niso trgovci. Razvidi pa se iz tega, kako se je državni pravdnik mučil, da bi lahko tožbo sestavil, celo obrtnike je vstrel med trgovce. In nazadnje je treba pribiti, da bi se z navajanjem imen trgovcev sicer lahko zakrivilo motenje obrti ali pa razžalitev na časti, nikakor pa ne prestopok po § 302. Obtoženec torej, kakor dokazano, gotovo ni nastopil proti celim vrstam človeške družbe. Istotako pa tudi ni hujskal k sovražnostim. Sovražnost obstoji v tem, da se drugemu naredi škoda na časti, zdravju ali premoženju. Tega v našem slučaju nihče ni zakrivil.

Pa tudi k bojkotu ni hujskal, kakor se pravi. Bojkot nastane, ako kake osebe popolnoma osamimo v gospodarskem in družabnem oziru. Ali je hotel obtoženec koga na ta način osamiti. Nikakor ne! Obedve zadnji notici sta samo odgovor na ptujski list, katerega so, kakor je Ornik sam pripoznal, ustanovili trgovci. Ako bi se ugodilo mojemu predlogu, slišali bi, kako ta list piše. Kdor se torej s politiko peča, ne sme biti rahločuten. Če torej trgovci ustanovijo političen list in druge napadajo, morajo biti pripravljeni, da se bo tudi na nje streljalo. Sedaj pa čitajte pod obtožbo stoječe članke, in v njih ne boste našli ničesar o bojkotu. »Slov. Gospodar« je imenoval samo one nasprotnike, ki širijo »Štajerca«, ki ga ljudem vtikajo v žep, v jerbasa itd. Širjenje tiskovin (kolportaza) je po postavi prepovedano dejanje, in »Slovenski Gospodar« je hotel tako širjenje le zabraniti, sicer pa nič več. Vi boste torej tudi II. in III. vprašanje zanikali.

Kako drugi delajo.

Ne priznamo sicer, pa recimo, da bi bil obtoženec res klical k bojkotu, vsled tega vam še nikakor ni treba imeti istega pravnega naziranja kakor državni pravdnik. Vzemite kak dunajski protizidovski časnik, v vsaki številki najdete: »Ne kupujte pri židih!« Časnik »Arbeiterwille«, ki izhaja v Gradcu, prinaša v vsaki številki z velikimi črkami opomin: »Delavci, ne pijte Reininghaus-piva!« In vendar se niti na Dunaju niti v Gradcu taki časniki ne zaplenijo in uredniki se ne tirajo na zatožno klop. Iz tega sledi, da imajo državni pravdniki po različnih krajih različna pravna naziranja, in ako torej zanikate I. in II. vprašanje, boste ravnali v soglasju z dunajskimi in graškimi državnimi pravdniki.

A tudi mariborski državni pravdnik ni vedno istega mnenja. »Marburger Zeitung« je v št. z dne 27. p. mes. prinesla javen opomin, da se naj ne hodi k slovenskemu notarju, ampak k nemškemu. Če je torej bojkot po § 302 kaznjiv, je torej tudi kaznjiv, ako ga ta časnik razglasi. In list bi moral biti vsaj zaplenjen, kar pa se tudi ni zgodilo.

Tožbe nas ne uničijo.

V političnih bojih je velika pomoč časnikarstvo. Kdor zadene časnik, zadene tudi celo stranko. Nikakor pa si ne smete misliti, da se je še kedaj z enakimi tožbami uničilo časnikarstvo kake stranke. Saj so bili časi, ko so bile take tožbe na dnevnem redu. Danes so vsaj v večjih mestih že popolnoma izginile. V času od junija 1868 do oktobra 1869 so bili češki uredniki obsojeni na skupno 73 let ječe, toda kaj je pomagalo? Danes je češko časnikarstvo močnejše kakor kedaj. Prepričan sem, da naše spovedstajersko ljudstvo, ki se bojuje za svoje pravice tudi po časnikih, ne bo trpelo škode, ako se danes obtoženec obsodi. A da bo kdo krivično obsojen, temu se upira čut človekoljubnosti.

Zakaj to?

Prečitano se je tudi mnogo člankov, katerih obtoženec ni pisal. Že med obravnavo sem ugovarjal, da so se sploh vzeli v obravnavo. Moje mnenje je, da je državni pravdnik z njimi hotel samo na porotnike uplivati. Toda proti temu moram ugovarjati, ker menim, da to čitanje lahko spravi porotnike na pota, na katerih se ne najde pravica. Ko se je izdala postava o porotnih sodiščih, poučil je tedanji